

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

Lovforslaget er i hovedsagen en genfremsættelse af det forslag til lov om ophavsret (L 197), som blev fremsat den 9. februar 1994, men ikke blev færdigbehandlet i forrige samling. (Se FT 1993-94 sp. 6307 og 7058, A sp. 6725).

Hovedformålet med forslaget er at tilvejebringe en samlet ny og systematisk moderniseret ophavsretslovgivning. Dette indebærer bl.a., at fotografiloven inkorporeres i ophavsretsloven, og at der tages højde for de seneste års udvikling inden for EF (nu: EU).

Loven om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker (ophavsretsloven) og loven om retten til fotografiske billeder (fotografiloven) er fra 1961. I perioden 1973-1994 er der gennemført adskillige ændringer i de 2 love. Om indholdet af disse ændringer og deres forarbejder henvises til bilag 6.

Ophavsretsloven i dens nugældende skikkelse findes i lovbekendtgørelse nr. 1170 af 21. december 1994, der er optrykt som bilag 1.

Fotografiloven i dens nugældende skikkelse findes i lovbekendtgørelse nr. 715 af 8. september 1993, der er optrykt som bilag 2.

2. Ophavsretten – dens udvikling og betydning i samfundet.

2.1. Ophavsret.

Ophavsretten er den del af retssystemet, som har at gøre med rettigheder over litteratur og kunst.

Praktisk fastslår retsreglerne, at kunstnerne skal have en samtykkeret med hensyn til udnyttelsen af de værker, de har skabt. Uden en sådan af lovgivningsmagten indrømmet beskyttelse ville kunstnerne være retsløse, så snart de af dem skabte værker var kommet til omverdenens kendskab i en form (manuskripter, partiturer, billeder mv.), som kan udnyttes til reproduktion, spredning af eksemplarer, offentlig fremførelse, udsendelse i radio eller fjernsyn, alt eventuelt til stor gavn og gevinst for brugerne, uden at ophavsmanden af værket får én krone.

Det er derfor karakteristisk, at ophavsrettens udvikling i tiden altid har været nøje forbundet med de

til enhver tid eksisterende tekniske udnyttelsesmuligheder. Den retlige regulering af ophavsmandens stilling er altid blevet udløst af de tekniske muligheder for en masseudnyttelse af værker. Dette er tilfældet, hvad enten man tænker på gengivelsen i mange eksemplarer af litterære værker i kraft af bogtrykkets udvikling eller på tilkomsten i nyere tid af medier som fonogrammet, filmen, radio og fjernsyn, fotokopiering, video osv.

På denne baggrund har behovet for beskyttelse af den kunstneriske produktion også bredt sig fra ophavsrettens kerneområde, som er de såkaldt »skabende« kunstneres stilling, til beskyttelsen af forskellige former for formidlende indsats. Dels den, som består i de »udøvende« kunstneres arbejde, dels den, som ligger i »producentens« rolle, f.eks. pladeproducentens eller radiofoniens teknisk betonedede indsats. Også selve værksbegrebet er blevet udvidet, idet der er blevet inddraget arbejder, som man har fundet det rigtigt at sidestille med de velkendte former for værker, f.eks. edb-programmer og databaser.

I kraft af sammenhængen mellem nye tekniske muligheder og et hertil afpasset sæt af ophavsretlige regler tjener disse regler i dag som det juridiske grundlag for omsætningen af milliardbeløb, f.eks. i handelen med rettigheder vedrørende udsendelse i radio og fjernsyn, grammofonplader, edb-programmer og video – og i en nær fremtid også digital lagring og levering af alle typer af værker og kunstneriske præstationer i digital form.

2.2. Ophavsretten og samfundsmæssige brugerhensyn.

Den ophavsretlige regulering har samfundsmæssigt to sider.

Den ene side er, at ophavsmænds og andres individuelle rettigheder ønskes tilgodeset. Dette begrundes gerne med, at det er i samfundets interesse at have et sæt regler, der sikrer kunstnerne vederlag for deres indsats, fordi dette på afgørende vis giver de kreative kræfter tilskyndelse til ny produktion og ny udbredelse af værker.

Den anden side er, at der også er hensyn at tage til »brugerne«. Det er også i samfundets interesse, at der ikke opstilles et så stærkt værn omkring eneret-